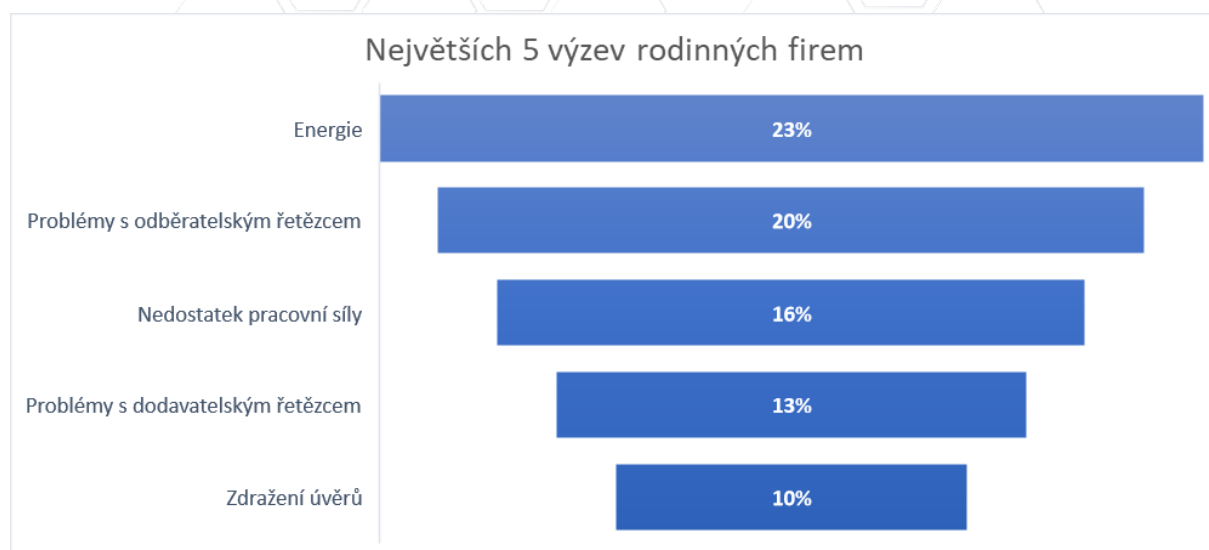

Jsme na cestě ke krachu, hlásí 15 % českých rodinných firem

Pokud se ekonomická situace nezlepší, 15 % tuzemských rodinných firem do dvou let nepřežije, z toho 5 % svůj konec předpovídá do jednoho roku. Vyplývá to z průzkumu [Centra pro rodinné firmy](#) na Vysoké škole ekonomické v Praze. Firmy, které se bleskového průzkumu zúčastnily, nejčastěji trápí vysoké ceny energií, významný podíl z nich ale za větší problém vnímá nedostatek pracovní síly či problémy s odběratelským řetězcem.

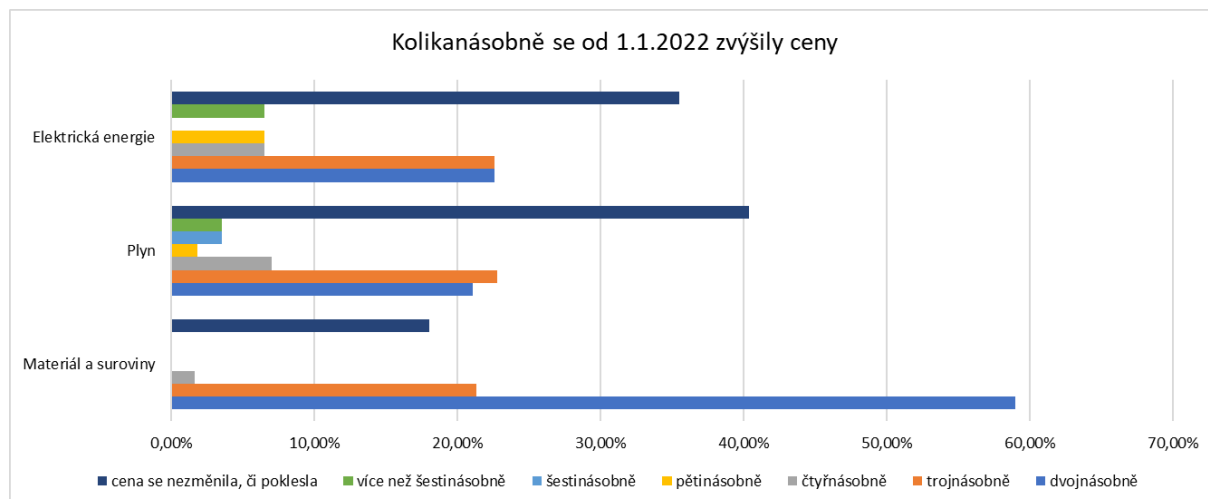
Energie jsou největším problémem pro 23 % z firem, které se šetření zúčastnily. Pro skoro 23 % z nich jsou výdaje na elektrickou energii dvojnásobné oproti stavu ze začátku letošního roku. Pro stejný podíl jsou trojnásobné. Necelých 7 % firem uvedlo, že platí za elektřinu čtyřnásobek, 7 % dokonce pětinasobek a 7 % více než šestinásobek v porovnání s 1. lednem 2022.

V případě výdajů za plyn je situace obdobná. Pro 21 % firem se výdaje za plyn od začátku letošního roku zvedly dvojnásobně, pro skoro 23 % plyn zdražil trojnásobně a pro 7 % čtyřnásobně. Stejný podíl uvedl, že oproti 1. lednu 2022 za plyn již platí šestinásobek či dokonce více.

Zdražování se tak nevyhnulo ani v případě materiálů a surovin. Bezmála 60 % firem uvedlo, že od začátku roku se výdaje na materiály a suroviny zdražily o 100 %, pro více než pětinu pak o 200 %. Výdaje na zaměstnance se od 1. 1. 2022 pro 53 % tuzemských rodinných firem zvýšily o 10 %, pro 36 % pak o více než 10 %.

Mezi dalšími důležitými výzvami, před kterými rodinné firmy stojí zaznívá i nedostatek kvalifikované pracovní síly, mezigenerační předávání firmy a otázka nástupnictví a celkové ochlazení poptávky.

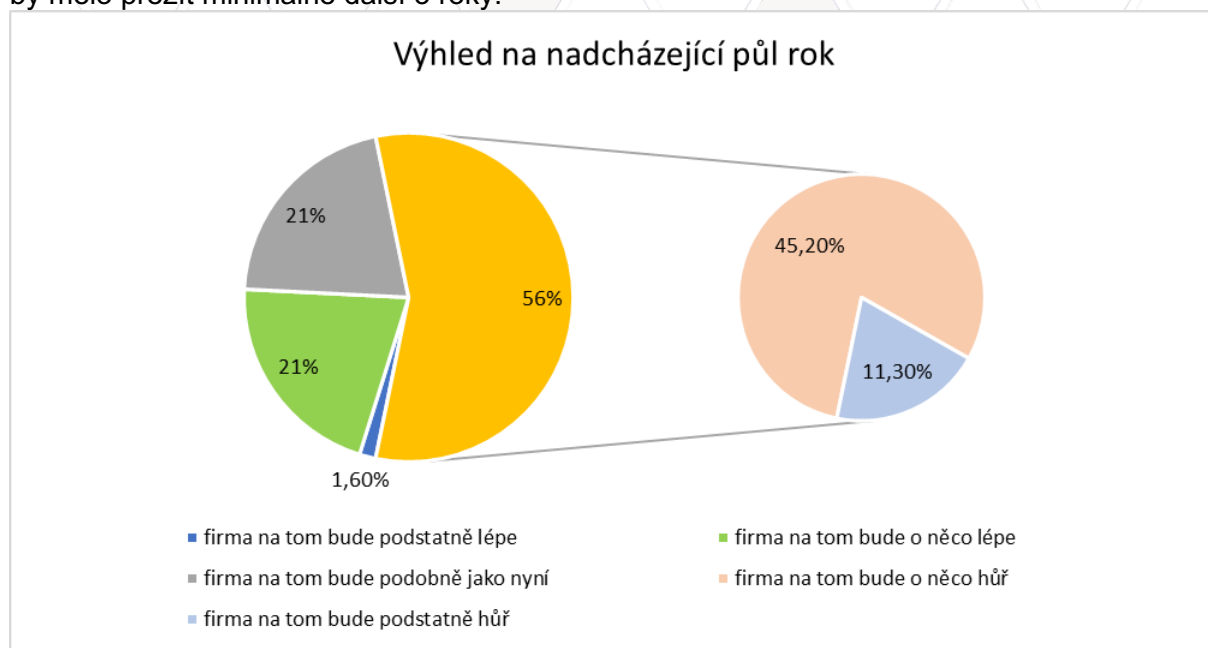

Zatím to šlo, budoucnost ale firmy vidí spíše černě

Jak tuzemské firmy hodnotí vývoj za poslední rok? Necelá třetina uvedla, že kondice jejich firmy je srovnatelná s tou před rokem. Jedna třetina firem uvedla, že jsou na tom hůř a stejně tak jedna třetina naopak dokonce lépe. Na lepší kondici se v tom případě podepisují vyšší prodejní ceny určitých produktů či surovin.

Na otázku, jak se bude firmě dařit v nadcházejícím půlroce už ale mezi respondenty převládá pesimismus. Přes 45 % firem předpokládá, že se jejich kondice zhorší, přes 11 % firem předpovídá dokonce podstatné zhoršení jejich výkonu. Zlepšení kondice firmy navzdory nepříznivým vlivům předpokládá necelých 23 % firem a 21 % jich neočekává zhoršení ani zlepšení.

Každá desátá firma předpokládá, že pokud se ekonomická situace nezlepší, tak do dvou let ukončí svou činnost. Dalších 5 % dokonce předpovídá konec do jednoho roku. Zbýlých 85 % by mělo přežít minimálně další 3 roky.

Investice do technologií, šetření či zdražení. Jak firmy reagují na krizi?

Pokud se tak už nestalo, tak tuzemské firmy hodlají v příštím roce na ekonomickou krizi reagovat. Základní opatření v oblasti spotřeby energií chce učinit 67 % firem, dalších 57 % hodlá investovat do technologií, které přispějí k větší autonomii na její spotřebě, například instalací solárních panelů či zařízení na využití odpadního tepla. Necelých 32 % firem chce modernizovat vybavení i pracovní procesy s cílem ušetřit na energiích. Přes 6 % chce změnit dodavatele energií.

Více než polovina firem se chystá také zdražit své produkty či služby. Mimo jiné firmy chtějí řešit nastalou ekonomickou situaci omezením svého provozu (16 %), propouštěním pracovní síly (13 %), navýšením bankovních úvěrů (13 %) či prodejem vybraných majetků (8 %). Okolo 5 % v reakci na nepříznivou situaci zvažuje společnost prodat.

Rodinné firmy dosud neměly o dotace zájem. Kvůli ekonomické krizi ale otáčí

Zatímco v posledních letech čerpalo dotace na energetické inovace pouze 31 % firem, v reakci na zdražování elektřiny a plynu jich to v nadcházejícím roce plánuje udělat necelých 61 %. Nejčastěji šlo či půjde o dotace určené k využívání energie ze slunečního záření.

Lze konstatovat, že pokud se rodinné firmy rozhodnou dotací využít, jejich zkušenosti jsou spíše pozitivní (60 %), případně benefity dotací u nich vyváží náročnost procesu (20 %). Tato pozitivní zkušenost ve většině případů vede k rozhodnutí znovu o dotace požádat.

Většina rodinných firem ale státní dotaci zatím nečerpala. Jako hlavní důvody respondenti uvádějí nedostatek kapacity potřebný pro zažádání (25,5 %), neměli nárok (17 %), neměli zájem (19,2 %), nebyli si jich vědomi (12,8 %) nebo po předchozích negativních zkušenostech se rozhodli o dotace nepožádat (14,9 %). Lze říct, že téměř 60 % rodinných firem o dotace neusilovalo z důvodu jejich nezájmu. To svědčí o tom, že rodinné firmy se k této formě státní pomoci neuchylují příliš často a obecně u nich zřejmě panuje snaha řešit si vše „po svém“ a „za své“.

Až nyní, se současnou tíživou ekonomickou situací, kdy se mnohým firmám ceny za energie znásobily a některé z nich bojují o přežití, rodinné firmy svůj postoj přehodnocují a vyjadřují větší ochotu dotace využít. Ze 70 % firem, které nečerpaly dotace v minulých letech, se 61,7 % chystá čerpat dotace v dalším roce, a to zejména na budování fotovoltaických elektráren (37,9 %) a obecnou úsporu energií (10,3 %). Další jednotky respondentů uvažují o solárních systémech, větrných elektrárnách a dotacích v rámci Národního plánu obnovy.

Proto je nutné dbát na to, aby šlo o transparentní a pro firmy co nejméně zatěžující proces. Ačkoliv pozitivní zkušenosti s procesem žádání o dotace převažují, někteří respondenti připodobňují celkový proces tragédii či upozorňují na fakt, že některá výběrová řízení jsou velmi náročná a technologicky složitá, a bylo by vhodné využít například poradenskou společnost. Nicméně je možné, že právě dotace budou zásadním instrumentem, jak tuto obtížnou dobu překonat, adaptovat se a zachovat tak pracovní místa a důležitou páteř hospodářství, kterou rodinné firmy tvoří.

Krize rodinné firmy stmeluje

Centrum pro rodinné firmy se svých členů ptalo také na to, jaký má krize vliv na vztahy mezi rodinnými příslušníky. Jako velmi pozitivní vnímáme fakt, že 6,5 % jich deklaruje, že krize rodinné vztahy zlepšila. Pouze něco málo přes 3 % rodinných firem uvedlo, že se vztahy v rodinně zhoršily. Přes 90 % firem uvedlo, že současná krize nemá na vztahy v rodině vliv.

Pozitivně vnímáme i vysoký počet členů rodiny, kteří jsou do podnikání zapojeni. V průměru je to 4,1 členů podnikající rodiny.

Počet členů rodiny zapojených do podnikání (1 – 11).

Současná ekonomická situace rodinné vztahy nezměnila (90,3 %), zlepšila (6,5 %), zhoršila (3,2 %).

Současná ekonomická situace nástupnictví neovlivnila (74,2 %), zrychlila (11,3 %), zpomalila (14,5 %).

O Centru pro rodinné firmy

Centrum pro rodinné firmy je nezávislá vysokoškolská instituce, kde se setkávají a sdílejí zkušenosti rodinné firmy, studenti, špičkoví odborníci a široká veřejnost z celého světa. Pořádá kurzy a workshopy, publikuje praktické články a pořádá konference. Zároveň propojuje rodinné firmy s úspěšnými studenty a absolventy. V neposlední řadě prosazuje zájmy rodinných firem na regionální i evropské úrovni. V roce 2016 Centrum založil a dosud vede současný děkan Fakulty podnikohospodářské VŠE prof. Ing. Jiří Hnilica, Ph.D., který se na Vysoké škole ekonomické v Praze specializuje na rodinné podnikání a strategickému řízení. Klíčovým poradním orgánem Centra pro rodinné firmy, jehož cílem je zlepšování podmínek pro rodinné podnikání v České republice, je Strategická rada složená ze zástupců významných rodinných firem.

Kontakt:

Mgr. Julie Hambergerová
724 935 231